

HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Palvelukuvaus

Hyvinvointilautakunnan alaisen kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan toiminta koostuu musiikkiopiston ja kansalaisopiston/taidekoulun opetuksesta sekä kirjasto-, kulttuuri, liikunta- ja nuorisopalveluista.

Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan johtotiimiin ovat kuuluneet: sivistys- ja hyvinvointijohtaja, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö, musiikkiopiston rehtori, kansalaisopiston/taidekoulun rehtori, kirjastotoimenpäällikkö, kulttuuripäällikkö, liikunta- ja nuorisotoimenpäällikkö ja sihteerinä kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan hallintosihteerinä.

Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan yleishallinto vastaa toimialaan kuuluvien palveluiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta. Henkilöstöä yleishallinnossa on neljä: sivistys- ja hyvinvointijohtaja, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö ja hallintosihteerinä.

Tilivelvollisina viranhaltijoina ovat toimineet sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mika Kamunen, musiikkiopiston rehtori Katja Tuulari 31.7.2024 saakka, musiikkiopiston vt.rehtori Riina Holkkola 1.8.2024 alkaen, kansalaisopiston/taidekoulun rehtori Mari Takamaa, kirjastotoimenpäällikkö Päivi Pippola, kulttuuripäällikkö Heli Talvitie sekä liikunta- ja nuorisotoimenpäällikkö Niko Savinainen.

Hyvinvointilautakunta: puheenjohtaja Matti Kangas, varapuheenjohtaja Sami Kuula, jäsenet Eeva-Maria Latva-Rasku, Juha Hella, Matti Rinnankoski, Susanna Suokko, Antti-Jussi Kivistö, Teija Ylimäki, Eila Huhta, kaupunginhallituksen edustaja Helena Lahtinen ja nuorisovaltuuston edustaja Netta Nyrhilä.

Hyvinvointilautakunnan esittelijänä on toiminut sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mika Kamunen ja sihteerinä kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan hallintosihteerinä Tiina Lassila. Hyvinvointilautakunta on vuoden 2024 aikana pitänyt 11 kokousta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Hyvinvointilautakunnan alaiset yksilöt ovat läpikäyneet/täyttäneet sisäisen valvonnan tarkistuslistan koskien vuoden 2024 toimintaa. Yksiköt ovat raportoineet siitä eteenpäin kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan hallintoa ja edelleen eteenpäin kaupungin johtoryhmälle. Raporttien yhteenvedon perusteella toimialan hallinto laatii toimenpiteet mahdollisten kehittämistoimenpiteiden tekemiseen.

Hyvinvointilautakunnan ja se alaisten yksikköjen toiminnassa on noudatettu voimassa olevia säännöksiä, ohjeita ja toimintaa koskevia päätöksiä.

Kiinteistöjen ja irtaimiston vakuuttaminen on hoidettu keskitetysti. Hyvinvointilautakunnan alaisissa yksiköissä ovat seuraavat ajantasaiset ennalta ehkäisevät suunnitelmat ja varautumissuunnitelmat: pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat. Pelastussuunnitelmia on yksiköittäin harjoiteltu. Vanhan Paukun alueella toimivien yksiköiden osalta on otettu käyttöön hälytysjärjestelmä vuoden 2023 aikana. Palvelukykyyn liittyvät riskit liittyvät ohueen organisaatioon.

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Yhteistyö hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden kanssa eteni yhteisten toimintamallien osalta.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on ollut keskeinen osa palveluiden järjestämistä. Vastuunjakoja ja roolituksia on kehitetty hyvässä yhteistyössä. Esimerkiksi perhekeskuksen ja opiskeluhuollon yhteistyöhön saatiin rakennettua hyvää toimintamallia.

Hyvinvointialueen mukanaan tuoma muutos tulee edelleen vaikuttamaan yhteistyöhön ja toiveissa on, että hyvää yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä jatketaan tulevaisuudessakin kuntalaisten eteen.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteutuma
Hyvinvoinnin lisääminen Talouden tasapainon ylläpitäminen	Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi -Työ- ja toimintakyky paranee -Työn kuormittavuus tasapainottuu -Työkyvyttömyyseläkkeelle siirrytään vähemmän -Sairauspoissaolot vähenevät -Työkykyisten määrä kasvaa	-Hyödynnetään elintapaohjauksen tilastoja -Seurataan Kaikukortin käyttöä -Hyödynnetään hyvinvointisuunnitelmassa mainittuja mittaristoja	Hyvinvointiraportti 2024 valmistuu kevään 2025 aikana, sis. mainittujen mittarien seuranta. Kaikukortti-toiminta on vakiinnuttanut paikkansa kaupungin toiminnassa. sairauspoissaolot vähenevät edelliseen vuoteen verrattuna.
Hyvinvoinnin lisääminen Talouden tasapainon ylläpitäminen	HyTe -yhteistyön kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Moniammatillisuuden ja siihen liittyvien toimintaprosessien selkiyttäminen yhdessä sivistyspalveluiden sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden kanssa.	Toteutui. Kehitystyö jatkuu edelleen.

Hyvinvoinnin lisääminen	Vahvuutena välittäminen: Aukkailla on mahdollisuus aktiiviseen osallistumiseen, yhteisöllisyys lisääntyy	Asiakaskyselyt Osallistuvan budjetin kampanjat: 1-3 kpl Osallisuus- ja yhdenvertaisuus-suunnitelma päivitetty: K/E	Järjestötapaaminen järjestetty keväällä, tapaamisessa kysely järjestöille. Seuraava järjestetään 3/2025. Nuorisotoimen osbu-kampanja toteutuksessa. Osallisuus ja yhdenvertaisuus-suunnitelman päivitys siirtyy v.2025 (laajan hyvinvointisuunnitelman yhteyteen)
-------------------------	--	--	---

Musiikkiopisto

Palvelukuvaus

Lapuan musiikkiopisto on taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista (L 21.8.1998/633) opetusta antava lakisääteinen oppilaitos. Toimintaa ohjaavat sekä valtakunnallinen ja opiston oma opetussuunnitelma. Musiikkiopisto-opintojen keskeisenä tavoitteena on antaa sellaiset tiedot ja taidot, että musiikin elinikäinen harrastaminen on mahdollista ja oppilaan niin halutessa antaa valmiudet hakeutua musiikkialan ammatilliseen tai korkea-asteen koulutukseen. Musiikkiopisto on samanaikaisesti hyvinvointia kasvattava harrastus, mutta myös oppilaitos, joka mahdollistaa polun ammattilaiseksi.

Soitto- ja/tai lauluopinnot ovat harrastus, joka ohjaa oppilasta keskittyneeseen, päämäärätietoiseen ja pitkäjännitteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Musiikin opiskelu antaa mahdollisuuden rauhoittua, syventyä ja rakentaa omaa hyvinvointiaan. Musiikista voi syntyä merkittävä väline ja väylä omalle itseilmaisulle, tunteiden käsittelylle ja hyvinvoinnille. Musiikkiopiston kohderyhmänä ovat ensisijaisesti lapset ja nuoret, mutta kasvavassa määrin myös aikuiset.

Soitto- ja lauluopintojen tuottamisen lisäksi musiikkiopiston tehtävänä on paikallisen ja kansallisen musiikkikulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen, vuorovaikutus ja yhteistyö muiden musiikin- ja taideopetusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen. Musiikkiopistolla on merkittävä jalansija lapualaisen musiikkikasvatuksen, musiikkikulttuurin ja musiikkikokemusten luojana.

Opetustarjontaan kuuluvat varhaisiän musiikinopetus, eri instrumenttien soitonopetus, kamari- ja kansanmusiikin opetus, musiikin perusteiden opetus, pop-/jazzmusiikin/rytmimusiikin opetus ja siihen liittyvä bänditoiminta sekä valinnaiset opintojaksot. Soitinvalikoimaan kuuluvat jousisoittimet, puu- ja vaskipuhaltimet, piano, kitara, sähkökitara, sähköbasso, lyömäsoittimet, harmonikka ja laulu (rytmilaulu ja klassinen).

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Musiikkiopiston toiminnan ydin on soiton ja laulun yksilöopetus. Yksilöllinen kohtaaminen on keskeinen toimintatapamme, vaikka osa opinnoista on ryhmäopetusta. Mahdollistamme myös henkilökohtaisen opetussuunnitelman ja opetuksen erityisen tarpeen niin vaatiessa.

Toimintamme on lähtökohtaisesti hyvinvointia tuottavaa. Pyrimme musiikkikasvatuksen keinoin vahvistamaan oppilaan toimijuutta, osallisuutta ja oppimisen, osaamisen ja onnistumisen kokemusten saavuttamista. Kuntalaisille tuotamme n. 60 maksutonta konserttia ja tapahtumaa vuodessa, jotka merkittävästi vaikuttavat arjen hyvinvointiin, taloudellisesta tilanteesta riippumattomaan saavutettavuuteen sekä yksinäisyyden kokemuksen vähentämiseen.

Musiikkiopistolla huolehditaan kannustavan, kohtaavan ja innostavan ilmapiirin toteutumisesta. Kysely yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta vahvisti tämän toteutuneen. Oppilaitoksena huolehdimme yhteisesti kaikista oppilaista ja kuljemme vahvasti yhdessä samaan suuntaan. Oppilashakumme on jatkuvaa, ilmoittautumiseen perustuvaa, joka on nopeuden ja avoimuuden näkökulmasta tärkeää.

Osallistamme oppilaita arjessa mm. soitettavan ohjelmiston valintoihin, konserttien ja tapahtumien esiintyjiksi sekä oppilaita ja huoltajia yhdessä erilaisin kyselyin osaksi opistomme kehittämistyötä. Henkilöstöllä on säännölliset kokoukset sekä kehityskeskustelut. Opiston kehittäminen tapahtuu yhdessä. Kokeileva innovointi on toteutunut mm. henkilöstön kehittämispäivillä, tapahtumien uudella ideoinnilla ja toteutuksella. Olemme avoimia ja rehellisiä. Viestinnässä olemme pyrkineet sisäisen ja ulkoisen viestinnän ajankohtaisuuteen ja tehokkuuteen.

Musiikkiopisto on verkostoitunut sekä kaupungin toimijoiden että alueellisen ja valtakunnallisen musiikkiopistoverkoston kanssa. Olemme toteuttaneet yhteisen koulutuksen Alajärven musiikkiopiston kanssa elokuussa 2024. Aiheena olivat neuroepätyypillisuus sekä esiintymisjännitys.

Vuoden 2024 kuntalaistutkimuksessa saimme erinomaisen arvioinnin, 4,25/5 kuntalaisten tyytyväisyydestä taiteen perusopetukseen sekä 4,24/5 taiteen perusopetuksen saatavuudesta ja/tai saavutettavuudesta. Molemmissa arvioinneissa olimme ensimmäisellä sijalla!

Paikallinen verkostoituminen ja yhteistyö on liki päivittäistä Vanhan Paukun yksiköiden kesken. Kehittäminen on systemaattista Paukun johtotiimin toimesta. Yhteistyössä on toteutettu mm. kuvataide- ja baletti-iltamusiikit Lapuan taidekoulun kanssa. Syksyllä 2024 järjestimme Virtaa-runofestivaalin, joka oli onnistunut työnäyte yhteisestä tekemisestä.

Mittava yhteistyö Kaupungintalo 100-vuotta - tapahtuman ympärillä toteutui Puisto Piknikissä kaupungintalon puutarhassa. Musiikkiopisto tuotti lähes kaiken musiikin tapahtumaan sekä huolehti juonnon osuudesta.

Merkittävä osa paikallista yhteistyötä on Lapuan oman kulttuuriopetussuunnitelman toteuttaminen. Musiikkiopiston opettajat ovat vierailleet musisoinnin ja soitinesittelyjen

puitteissa alakouluilla. Varhaiskasvatuksen lapset, mukanaan muutamia perusopetuksen luokkia, osallistuivat soitinesittelykonserttitapahtumaan musiikkiopistolla.

Lukion ensimmäisen luokan musiikkikurssilaiset ovat vierailleet Paukussa iltamusiikkikonsertissamme sekä kuulleet lukiolla musiikkiopiston ja musiikin esittelyä musiikkiopiston rehtorin toimesta. Yhteistyön hengessä yksi opettajamme on toiminut Suomen mallin kerhojen ohjaajana musiikkikerhojen vetäjänä. Syksyllä 2024 kokeilimme ensimmäistä kertaa taidetyöpajaa varhaiskasvatuksen 5-vuotiaille lapsille. Kokeilu, joka yhdisti musiikkia sekä kuvataidetta, oli mielenkiintoinen ja saanee jatkoa.

Yhteistyö keskuskoulun musiikinopetuksen kanssa on jatkunut edelleen. Kaksi opettajamme ovat mukana 5. ja 6. -luokkalaisten musiikintunneilla, tarjoten soittomahdollisuuksia. Yhteistyö on saanut kiitosta ja koettu hyväksi. Opettajiemme ohjauksessa koulun oppilaat ovat päässeet esiintymään soittaen esim. koulun juhlissa ja muissa tilaisuuksissa.

Lukuvuoden aikana oppilaiden, perheiden ja henkilökunnan hyvinvointi on koettu merkitykselliseksi ja siihen on kohdistettu huomiota paitsi arjessa myös erilaisten kyselyjen kautta ja edelleen pedagogisen kehittämisen keinoin tartuttu mahdollisiin epäkohtiin. Olemme ottaneet käyttöön Kaikukortin, joka mahdollistaa ilmaisen osallistumisen seuraaviin opintoihin: varhaisiän musiikkiopinnot eli muskari sekä vaskisoitinten ryhmäopetus. Kaikukortin voi saada jos on ohjaamon, aikuissosiaalityön, etsivän nuorisotyön tai diakoniatyön asiakkaana.

Jokaviikkoiset iltamusiikkikonsertit ovat olleet mainio mahdollisuus osallistua maksutta kunnan kulttuuritarjontaan. Konsertit ovat lähes poikkeuksetta toteutuneet Alajoki-salissa. Tilaisuuksia on ollut yhteensä 475, joista musiikkiopiston järjestämiä 295, kaupungin tilaisuuksia 141 ja ulkopuolisia tilaisuuksia 39.

Muita merkittäviä nostoja konserttitoiminnastamme ovat jousi- ja puhallinorkestereiden ja rytmimusiikin bändien konsertit sekä yhteistyön ja välittämisen näkökulmasta Iloisia Eläinkuvia- konsertti, joka oli syksyn 2024 merkittävin ponnistus. Konsertin lipputuotot lahjoitettiin Luonnonperintösäätiölle. Vuoden mittaan musiikkiopistolaiset ovat esiintyneet monissa kaupungin tilaisuuksissa, mm. joulumessuilla ja 9-luokkalaisten gaalatanssiaisissa. Myös yksityiset tahot ja yritykset ovat hyödyntäneet musiikillista osaamistamme mm. häissä, hautajaisissa, juhlissa jne.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Kehitämme, uudistamme ja ylläpidämme Osallistamme Kannustava ja innostava ilmapiiri	Toiminnan laadun kehittäminen Arvostavan ja asiakaslähtöisen asenteen kehittäminen	Toteutuneet kehityskeskustelut, kehittämispäivät ja lukuvuosikysely sekä niiden tulosten pohjalta aloitetut kehittämistoimenpiteet	Toteutunut Huom! Kuntalaistutkimus 2024. Taiteen perusopetuksen laatu ja saatavuus sekä

Hyvinvoinnin lisääminen Talouden tasapainon ylläpitäminen	Vaikuttavat, tehokkaat ja laadukkaat palvelut Tulevaisuuden musiikkiopiston suuntaviivojen hahmottaminen	suhteessa opetukseen ja opettajien hyvinvointiin sekä asiakaslähtöiseen työskentelytapaan. Musiikin terveyttä ja hyvinvointia edistävät vaikutukset konkretisoituvat laadukkaissa musiikkiopistopalveluissa	saavutettavuus huippuluokkaa!
Verkostoidumme ja teemme yhteistyötä tavoitteellisesti Hyvinvoinnin lisääminen Osallistamme Kannustava ja innostava ilmapiiri Innovoimme kokeilevasti	Yhteisöllisyyden ja paikallisen yhteistyön kasvattaminen Osallisuuden lisääminen	Musiikkipedagogien työtä palvelevan koulutuksen järjestäminen yhteistyössä alueen musiikkiopistojen kanssa: 1-2 toteutunutta koulutusta Paikallinen yhteistyö päivitetyn kulttuuriopetussuunnitelman myötä perusopetuksen kanssa: toteutuneet musapajat ja/tai konserttavierailut kouluilla	Toteutunut Toteutunut

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Toimintatuotot	96.749	98.300	98.395	94.613	93.662
Toimintakulut	947.400	983.623	978.593	1.059.877	1.012.676
Toimintakate	-850.651	-855.323	-880.198	-965.264	-919.014
Valtionosuus	505.834	522.686	533.943	555.374	568.157
Kaupungille jäävä kustannus	344.817	362.637	346.255	409.889	350.857

	2020	2021	2022	2023	2024

Opetustunnit	11 276	11 235	11 217	11 319	11 273
Varsinaiset oppilaat	261	256	248	250	254
Musiikkileikki- koululaiset	94	72	77	69	60
Solistiset tasosuoritukset / Soivat kokonaisuudet	61	103	76	63	58
Päättötodistus perustaso, perusopinnot v. 2022	16	11	16	7	11
Päättötodistus musiikkiopistotaso, syventävät opinnot v. 2022	3	7	6	5	3
Henkilöstö	21	21	21	21	21

Kaupunginkirjasto

Palvelukuvaus

Kirjastolain (2017) mukaan kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen.

Yleisen kirjaston tehtävät ovat:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- edistää lukemista ja kirjallisuutta
- tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi kunnan yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Lapuan kaupunginkirjasto tuottaa ja ylläpitää kirjasto- ja tietopalveluja Lapuan ja ympäristökuntien asukkaille sekä yhteistyökumppaneille, johon kuuluvat myös kaikki EEPOS-kirjastokimpan 22 kirjastoa. Kirjasto tukee kaikenikäisten lukuharrastusta, mediataitoja ja elinikäistä oppimista. Asukkaiden hyvinvointiin kirjasto tarjoaa virkistystä ja elämyksiä. Kirjasto edistää tiedollisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumista.

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Lapuan kaupunginkirjaston kävijämäärä kasvoi vuonna 2024 20 % edelliseen vuoteen verrattuna. Omatoimikirjastoon kirjauduttiin 4 562 kertaa. Verkkokirjaston käyttö lisääntyi 9 %. Kokonaislainaus nousi 6 % vuoteen 2023 verrattuna. Erityisesti lasten kaunokirjallisuuden lainaus kasvoi, peräti 11 %. Aikuisten kaunokirjallisuuden lainaus kasvoi 9 %. Kirjastoauton lainat kasvoivat huomattavasti 13,90 %. Lukemista on edistetty monin tavoin ja kirjaston eri toimipisteiden kautta. Aluehallintovirastot tarkastavat annetut tilastotiedot ja ne julkaistaan 1.4.2025.

Lapuan ja Alajärven kirjastoautohanke nimeltään ”Pyörät pyörimään kahteen pitäjään” päättyi keväällä 2024. Kirjastoautotyöryhmä päätyi hankkeen selvitystyön pohjalta esiin tulleiden seikkojen johdosta siihen lopputulokseen, että tässä vaiheessa ei yhteistä kirjastoautohanketta viedä eteenpäin ja tehty aiesopimus raukeaa. Hyvinvointilautakunta merkitsi kokouksessaan 17.12.2024 tehdyn selvitystyön tiedoksi ja esitti sen johdosta kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus päättää Alajärven kaupungin ja Lapuan kaupungin yhteisen kirjasto-monipalveluauton aiesopimuksen raukeamisesta.

Hiio hoi -lukuhankkeeseen saatiin hankevetäjä ja se käynnistyi keväällä 2024. Hankkeen aikana järjestettiin merirosvoaiheisia tarinatyöpajoja eskariryhmille. Samalla teemalla vinkattiin kirjoja 1. ja 2 luokkalaisille. Merirosvo -teemainen kirjoituskilpailu toteutettiin yhteistyössä Lapuan Sanomien kanssa. Kilpailutyö sai olla tarina, runo, sarjakuva, mainoslause tai jokin muu tekstiä sisältävä teos. Hanke sai kolmasluokkalaisilta monenmoisia jännittäviä ja vauhdikkaita tarinoita, myös runoja, sarjakuvia ja yhden mainoksen. Mielenkiintoisimmat tarinat palkittiin ja jokainen kirjoituskilpailuun osallistunut sai myös pienen palkinnon.

Kati Keski-Mäenpään lukemiseen keskittyvä asiantuntijaluento suunnattiin alakoulun opettajille ja kirjaston henkilökunnalle. Keväällä kirjailijavieras Lotta-Sofia Saahko puhui lukemisesta ja lempikirjoistaan. Saahko kertoi myös miten lapsia voi kannustaa lukemaan. Hankkeen kohderyhmälle järjestettiin Päivä merirosvona - tapahtuma, jonka toiminnallisissa pisteissä oli teemaan liittyvää ohjelmaa. Teemapäivä tavoitti noin sata kävijää. Hanke oli tauolla kesän, syksyn aikana oli tarkoitus jatkaa, mutta tulevien vierailijoiden aikatauluista johtuen hankkeen viimeiset vierailut sovittiin tammikuun loppuun 2025.

Paras palvelua Eepos -hankkeen koulutuksissa käsiteltiin asiakaspalvelumuotoilua ja palvelumuotoilun menetelmiä. Asiakaslähtöisyys ja asiakkaiden osallistaminen olivat luentojen ja työpajojen aiheina. Hankkeen aikana toteutettiin lisäksi asiakkaita osallistavia tapahtumia kirjastoissa, kaksi asiakaskyselyä ja laadittiin yhteinen asiakaspalvelun perehdytysmateriaali.

Axiell Aurora Gold -kirjastojärjestelmästä tuli useita versio päivityksiä. Eepos-kirjastojen oma kirjastojärjestelmätyöryhmä selvitti mitä vaihtoehtoja on uudeksi kirjastojärjestelmäksi. Vaatimusmäärittelyt ja vertailukriteerit laadittiin tarkasti ja tietopyynnöt kahdelle eri kirjastojärjestelmän toimittajalle lähti vuoden 2024 lopussa.

Osa henkilökunnasta osallistui kesäkuussa Kuopiossa järjestettyihin Kirjastopäiviin. Kirjastopäivien aikana kuulumme ajankohtaisista aiheista luentoja, kohtasimme vanhoja tuttuja ja löysimme uusia, esittelypisteiden antimista nappasimme ideoita ja oheismateriaalia mukaan. Jokainen osallistui vuoden aikana johonkin koulutukseen ja oman vastualueensa työryhmän kokouksiin.

Onneksi on oma kirjasto!

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin lisääminen Osallisuus ja yhteisöllisyys	Asiakaslähtöisyys Osallisuus sekä yhteisöllisyys Asiakasraati Tapahtumat ja hankkeet AVI / Valtionavustukset kokeilu- ja kehittämistoimintaan Kirjaston käyttö lisääntyy	Asiakaskysely kirjaston asiakkaille Asiakasraati kirjaston kehittämistyöhön Eri ikäryhmille Osallistujien määrä ja palautteet Lainaus ja kävijätilastojen, verkkokäyntien seuranta sekä tapahtumiin osallistujien määrä	Toteutunut Omatoimikirjastoa koskeva ja Eepos -kirjastoja koskeva kysely Toteutunut Asiakasraadilta kysytyt tapaamissa/ sähköpostitse kommentteja esimerkiksi omatoimikirjastoa koskevaan kyselyyn Toteutunut Hankkeet Kirjastotilastot 2024
Hyvinvoinnin lisääminen Digitaalisuus	Kirjasto tukee kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja tasa-arvoa tarjoamalla laadukkaan, ajantasaisen ja uudistuvan kokoelman ja e-aineistot Kuntien yhteinen e-kirjasto, joka antaa kaikille suomalaisille tasa-arvoisen mahdollisuuden käyttää	Alle 5 vuotta nuoremman aineiston määrä on 40 % kirjaston kokoelmasta ja poistot 6 % Markkinointi ja tiedotus Vuosittaiset e-aineiston käyttöluvut	Ei ole toteutunut Poistojen tekeminen vaatii aikaa ja suunnitelmallisuutta Toteutunut E-aineiston käyttöluvut nousseet

	kirjastojen digitaalisia sisältöjä		
Hyvinvoinnin lisääminen Talouden tasapainon ylläpitäminen	Kirjastojärjestelmä Axiell Aurora Gold käytössä, mutta kartoitetaan myös uutta vaihtoehtoa Eepos -kimpassa Omatoimikirjasto-järjestelmän, asiakastietokoneiden, lainaus- ja palautusautomaattien toimintavarmuus pääkirjastossa, Tiistenjoen kirjastossa sekä lukion kirjastossa	Toimiva kirjastojärjestelmä Laitteiden toimivuus	Toteutunut osittain Aurora Goldista tullut useita päivitysversioita Toteutunut
Hyvinvoinnin lisääminen Osallisuus Yhteisöllisyys	HyTe -yhteistyötä kehitetään ja parannetaan edelleen Kotipalvelu ja Celia sekä selkokirjat - eritasoisille lukijoille ja erilaisiin tilanteisiin	Palvelukoteihin tarjotaan lukuhetkiä ja muuta toimintaa kuten kaverikoiria ja muistelu- ja viriketuokioita museosalkun muodossa yhteistyössä kulttuurikeskuksen kanssa Markkinointi ja tiedotus Käyttäjien määrä / tietoisuus Vanhan Paukun toimijoiden yhteistyö	Toteutunut lukuhetket ja kaverikoirat, ei toteutunut museosalkku-yhteistyö Toteutunut osittain Muutoksia Celian palveluissa Toteutunut Kulttuurikeskus Vanhan Paukun yhteinen lukuvuositeema luonto ja yhteistyönä Virtaa! -runofestivaali ja Paukun pöhinät

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
--	------------	------------	------------	------------	------------

Lainat/as	13,4	16,44	15,86	16,56	17,65
Käynnit/as	6,7	7,2	4,7	5,51	6,64
Aineiston hankinta/kirjat /laatusuositus 300/1000 as	307	356	337	393	327,51
Aineiston hankinta/muu aineisto/laatusuositus 100/1000 as	40	42	33	32	16,9
Verkkokäynnit/as	3,5	3,9	4,16	4,75	5,21
Lainajat %/asukasluku	30	30	31	30,82	31,27
Lainaus/kokoelma	1,4	1,65	1,63	1,68	1,77
Taloudellisuus *	1	1,40	1,48	1,50	1,33
Toimintakulut/as	32,2	51,80	55,83	58,94	58,91

* Taloudellisuus = henkilöstökulut/as + aineistokulut/as/käynnit/as + lainat/as

Kulttuuri-, museo- ja matkailupalvelut

Palvelukuvaus

Kulttuuripalvelut vastaa Lapuan kaupungin kulttuuritoiminnan järjestämisestä, Kulttuurikeskus Vanha Paukun toiminnoista, Lapuan kaupungin museoista sekä Lapuan kaupungin matkailun tehtäväkentästä.

Lapuan kaupunki tunnetaan laajasta kulttuuri- ja taidetarjonnasta sekä luonto- ja puutarhakohteistaan. Nämä kaikki lisäävät kuntalaisten hyvinvointia ja kotiseutuidentiteettiä ja ne ovat vahvoja vetovoimatekijöitä sekä matkailun että uusien asukkaiden kannalta.

Kulttuurikeskus Vanha Paukku museoineen, gallerioineen sekä muine palveluineen on ympärivuotinen kohde niin paikallisille kävijöille kuin matkailijoillekin. Lapuan kaupungin museot kuuluvat valtiosuosmuseoiden piiriin, museoita ohjaa museolaki (314/2019) ja kulttuuripalveluita ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019).

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Kulttuuripalvelut ovat vuoden aikana järjestäneet itse ja yhdessä kumppaneiden kanssa kulttuuri- ja taidetapahtumia.

Yleinen kulttuuritoimi on avustanut lapualaisia kulttuuriyhdistyksiä ja yksityisiä taiteilijoita määrärahan puitteissa. Avustuksia on saanut seitsemän yksityishenkilöä tai työryhmää ja yhdeksän yhdistystä.

Lapuan taidemuseossa oli kolme uutta näyttelyä. Horisontti (10.2-25.2024), joka kokosi yhteen suomalaisten taiteilijoiden ympäristöaiheisia teoksia. Aurinkomyrsky ja muita sommitelmia -näyttely (8.6- 7.9.2024) koostettiin eteläpohjalaisten taidemuseoiden abstraktin taiteenkokoelmista. Retro-spektri näyttely (21.9.2024-25.1.2025) esitteli taiteilija Anssi Kasitonin uusia, tätä näyttelyä varten tehtyjä töitä sekä vanhempia teoksia. Lapuan taidemuseossa vieraili 10.002 henkilöä, joista 2.917 oli varhaiskasvatuksen, koulujen tai oppilaitosten edustajia.

Patruunagalleria on merkittävä kulttuuridemokratian toteuttaja, sillä sen kautta pääsevät esille niin harrastajat kuin ammattilaiset. Patruunagalleriassa oli yhdeksän näyttelyä, joissa oli esillä paikallisten ja muiden taiteilijoiden ja taiteenharrastajien töitä. Patruunagallerian vieressä on Pohjanmaan valokuvakeskus ry:n galleria, jonne yhdistys itse tuotti valokuvanäyttelyitä.

Lapuan patruunatehtaan museon näyttelyn uudistus eteni vuoden aikana suunnittelusta rakentamiseen. Näyttelyn toteuttaminen on ollut laaja yhteistyöprojekti, johon on osallistunut asiantuntijoita, suunnittelijoita, kumppaneita ja vapaaehtoisia. Tehtaan entiset ja nykyiset työntekijät, konservointityöpajoihin osallistuneet vapaaehtoiset sekä lukuisat yhteistyökumppanit ovat mahdollistaneet uudistuksen. Näyttelyn uudistusta ovat tukeneet Museovirasto, Maanpuolustuksen kannatussäätiö, Turvallisuuden tukisäätiö, Nammo Lapua Oy ja Lapua-ketjut Oy. Ulkopuolisen rahoituksen yhteismäärä vuonna 2024 on ollut 53.000 euroa. Lapuan patruunatehtaan museo ja Lapuanliikkeen museo ovat olleet suljettuina rakennustöiden ajan lokakuun alusta lähtien. Sulku laski museoiden kävijämäärää. Museon avaus on tammikuun 2025 lopussa.

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti on tarjottu sisältöjä varhaiskasvatukseen, perusopetukseen sekä myös toiselle asteelle järjestämällä yhteistyössä konsertteja, työpajoja tai näytöksiä (9 kpl) ja taidemuseovierailuja (167 kpl). Kulttuurikasvatussuunnitelma toiselle asteelle on ollut valmisteilla vuoden aikana ja Lapuan kaupunki on osallistunut Lastenkulttuurikeskusten järjestämään sparraukseen.

Kulttuurihyvinvointia on tuettu järjestämällä taidenäyttelyitä hoitokodeissa (18 kpl) ja ikäihmisille suunnattua muistelutoimintaa osana museotoiminnan tiedonkeruuta (10 kpl). Kulttuurin Kaikukortin käyttöä on jatkettu ja toimintamalli on vakiinnutettu osaksi kaupungin kulttuuri- ja hyvinvointitoimintaa.

Kesätaiteilijoina oli kaksi kuvataiteilijaa, joiden työpanos jakautui tasan naapurikuntien Kauhavan, Evijärven ja Alajärven kanssa. Taiteilijat elävöittivät kesätapahtumia, veivät toimintaa myös sivukylille ja vierailivat Saarenpääkodissa.

Kulttuuritoimi on ylläpitänyt kansainvälistä taiteilijaresidenssi toimintaa supistetusti. Vuonna 2024 Vanhan Paukun taiteilijaresidenssissä on ollut toimintaa 7 kuukautena. Taiteilijoita on ollut kuusi henkilöä Venäjältä, Kanadasta, Saksasta, Italiasta ja Iranista. Lisäksi residenssiasunnossa ovat kesäkuukausina asuneet Lapuan kesätaiteilijat.

Kulttuuripalvelut osallistuivat Lapuan kaupungintalon 100-vuotisjuhlavuoden toteutukseen hallinnonalan kanssa. Yhteistyöllä toteutettiin uusia kulttuuritapahtumia, jotka tavoittivat uusia kohderyhmiä.

Vuoden 2024 kuntalaistutkimuksessa kulttuuripalvelut saivat erittäin hyvät arviot. Kuntalaiset olivat tyytyväisiä palveluihin ja niiden saatavuuteen.

Matkailutoimessa on markkinoitu Lapuan matkailukohteita alan messuilla ja tapahtumissa sekä eri viestintäkanavissa. Uusi Visit Lapua matkailuesite valmistui. Maakunnallinen matkailuorganisaatio uudistui ja Lapua liittyi osaksi uutta Visit Seinäjoki region matkailuorganisaatiota vuodeksi 2025.

Hanketoiminnassa aloitettiin uusi hanke "Nahistuneet naatit - koulujen ruokahävikki pienemmäksi, joka keskittyy koulujen ruokahävikin, tarkemmin lautashävikin hallintaan hyödyntämällä taiteellisia menetelmiä. Hankkeen on rahoittanut Eteläpohjan-liitto EAKR-varoista.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin lisääminen Kasvun varmistaminen	Julkisentaiteen hankinta Voimaa kulttuurista ja liikunnasta Kaikille sopivaa asumista Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen	Prosenttitaiteen periaatteen käyttöönoton mahdollisuuksien kartoittaminen ja hankintaperiaatteista sopiminen. (Julkisentaiteen hankinnan lisääminen rakennushankkeisiin.)	Ei toteutunut. Uuden uimahallin rakentamisen yhdessä ei lähdetty kokeilemaan taiteen prosenttiperiaatetta
Hyvinvoinnin lisääminen	Hyte-yhteistyö Voimaa kulttuurista ja liikunnasta Innostavaa yhteistyötä onnistuen Kaikkia ja kaikkea kunnioittaen	Kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintasopimuksen mukaisten palveluiden tuottaminen ja uusien palvelumahdollisuuksien kartoittaminen.	Toteutui osittain. Vaihtuvat taidenäyttelyt sote-palveluyksiköihin (18 kpl) Kesätaiteilija-toiminta ulotettiin sote-laitoksiin. Muita kohteita ei ole voitu toteuttaa resurssien puutteen vuoksi.

Hyvinvoinnin lisääminen	<p>Kaikukortin käyttöönoton ja neuvottelut uusien jakajakohteiden mukaan saamiseksi</p> <p>Voimaa kulttuurista ja liikunnasta Innostavaa yhteistyötä onnistuen Kaikkia ja kaikkea kunnioittaen</p>	<p>Kaikukortin käyttöönoton tulokset (korttien lukumäärät, käyttökerrat ja kokemukset).</p> <p>Uusien Kaikukortin käyttökohteiden lukumäärä (Tavoite 5 kpl: Lapuan teatterit ja festivaalit).</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Kaikukortin toimintaa jatketaan vuonna 2025. Uusina kohteina mukaan liittyivät Teatteri Lapua ja Kantoteatteri.</p>
Hyvinvoinnin lisääminen Osallisuus Hyvinvointi	<p>Lapuan Patruunatehtaan museon perusnäyttelyn uudistus (Museot)</p> <p>Voimaa kulttuurista ja liikunnasta Kaikkia ja kaikkea kunnioittaen</p>	Näyttelyuudistuksen toteuttaminen.	<p>Toteutui.</p> <p>Näyttely avatiin 31.1.2025.</p>
Kasvun varmistaminen Hyvinvoinnin lisääminen	<p>Lapuan kaupungin museoiden kokoelmien digitoinnin edistäminen (Pyhälahden valokuva-arkisto).</p> <p>Voimaa liikunnasta ja kulttuurista Tänään hyviä ja huomenna vielä parempia Digitaalisuus ulottuu kaikkialle</p>	Digitointityötä edistävät hankkeet tai muut toimenpiteet.	<p>Ei toteutunut.</p> <p>Hankehakemus ei saanut rahoitusta.</p>
Hyvinvoinnin lisääminen	<p>Tarjotaan saavutettavia ja osallistavia kulttuuripalveluja.</p> <p>Selvitetään, voidaanko laatia yhteistyössä lapualaisten kulttuuritoimijoiden ja toisen asteen oppilaitosten kanssa kulttuurikasvatussuunnitelma.</p>	<p>Tapahtumien lukumäärä ja osallistujamäärä sekä tapahtumien kohdentaminen eri kohderyhmille.</p> <p>Laajennetun kulttuurikasvatussuunnitelman valmistuminen (KOPS II) ja käyttöönotto</p>	<p>Toteutui.</p> <p>Kulttuuripalvelut ovat järjestäneet monipuolisesti erilaisia tapahtumia eri kohderyhmät huomioiden.</p> <p>KOPS II suunnitelman luonnos on valmiina.</p>

	Voimaa liikunnasta ja kulttuurista Innostavaa yhteistyötä onnistuen Terveet ja hyvinvoivat kasvu- ja oppimisympäristöt		
Kasvun varmistaminen Talouden tasapainon ylläpitäminen	Vahvistetaan lapualaista matkailutoimialaa ja lisätään matkailijamääriä. (Matkailu) Innostavaa yhteistyötä onnistuen Digitaalisuus ulottuu kaikkialle	Matkailuesite. Markkinointiviestintä -suunnitelma ja digitaalisen markkinoinnin kokeilut.	Toteutui. Uusi matkailuesite on valmistunut. Uusia digitaalisen markkinoinnin kanavia on otettu käyttöön (hakukoneoptimointi, digi-mainokset, sähköiset mainokset) Kesällä ryhmämatkalaisia on käynyt yli 2500 hlö.
Hyvinvoinnin lisääminen	Vanhan Paukun toimijoiden yhteistyö. Voimaa kulttuurista ja liikunnasta. Innostavaa yhteistyötä onnistuen	Kulttuurikeskus Vanhan Paukun yhteinen lukuvuositeema tuottaa uusia tilaisuuksia ja tapahtumia. 1-3 uutta yhteistyössä järjestettyä tilaisuutta.	Toteutui. Vanhan Paukun after work-tapahtumat yhdessä kulttuurikeskuksen yrittäjien kanssa.

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

Selite muutoksille: taidemuseon kävijämäärät ilmoitetaan samalla tavalla kaupungin toimintakertomukseen kuin museovirastolle. Tämä tapa selkeämpi ja informatiivisempi.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Toimintakate kulttuuri + museot	-781.244	-775.598	-743.432	-795.087	-743.267
toimintakate matkailu	-52.017	-60.257	-67.252,	-49.2834	-43.950

Museoiden valtionosuus	92.930	92.930	92.930	107.305	110.116
Kulttuurimenot euroa / as	54,9	54,9	52,7	56,7	51,6
Kulttuurihist.museon kävijämäärä	3.500	3.500	8.641	18.477	16.600
Taidemuseon kävijämäärä (vuodet 2020-2021 laskettu yhteen Patruunagallerian kanssa)	21.265	19.975	5.465	8.840	10.002
Josta taidemuseon koulu- ja oppilasryhmä kävijämäärä (kpl/hlö)					167/2917
Patruunagallerian kävijämäärä (vuodet 2020-2021 laskettu yhteen taidemuseon kanssa)	-	-	17.282	18.477	16.600
Tapahtumiin osallistuneet yht. (kpl/ hlö)	17/ 2.619	29//110	73/5.675	66 /14.291	102/6841
Oppilaitoksille suunnatut tapahtumat (kpl/ hlö). <i>(Vuodesta 2024 ei mukana taidemuseota)</i>	59/924	55/832	193/2920	132/4311	7/1991
Opastetut kierrokset: Vanha Paukku, hautausmaa ja kaupunki (kpl/ hlö)	26/327	38/ 827	50/ 1387	49/1737	69/2375
Yksityistilaisuudet, kokoukset, muiden järjestämät tapahtumat (kpl/hlö)	81/1.991	140/1.211	47/2.374	56/2.118	62/2417
Kulttuuri-toimintaan osallistuneet yhteensä	30.626	26.446	43.744	49.631	38.235
Menot euroa / kultt. toim. osallistuneet	25,5	29,3	17	17,5	18,9

Kansalaisopisto

Palvelukuvaus

Lapuan kansalaisopisto tarjoaa laadukkaita oppimisen ja harrastamisen mahdollisuuksia kaikille kuntalaisille lähi- ja etäopetuksena. Kurssitarjonta on opiston ja kaupungin strategiassa mainittujen arvojen mukaista, uudistuvaa ja joustavaa, #parasta asukkaille. Koulutuspalvelujen kehittämiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin muiden yksiköiden ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Yhteistyötä tehdään paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kansalaisopisto toteuttaa elinikäisen oppimisen sekä jatkuvan oppimisen periaatteita noudattaen toiminnassaan lakia vapaasta sivistystyöstä ja taidekoulun osalta lakia taiteen perusopetuksesta. Opisto tarjoaa luentoja ja koulutusta tarvittaessa myös maksupalvelutoimintana. Kansalaisopisto ylläpitää Lapuan taidekoulua, joka antaa taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, käsityössä, teatteri- ja tanssitaiteessa. Opetuksessa on mukana lapsia varhaisiästä nuoriin aikuisiin. Aikuisten taiteen perusopetusta toteutetaan kuvataiteissa. Lapuan taidekoulu järjestää vuosittain näyttelyitä, esityksiä ja muita taidetapahtumia kaikkien lapualaisten iloksi.

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Hyvinvointi niin fyysisen, sosiaalisen kuin kulttuurisen toiminnan lähtökohtana näkyi eri ikäryhmille räätälöityinä kurssisisältöinä ja useina vapaan sisäänpääsyn tilaisuuksina kuten luentoina, konserteina, teatteri- ja balettiesityksinä ja näyttelyinä. Osaamisperusteisesti laadittuja, opintopisteytettyjä kursseja tarjottiin kahdeksan, joista toteutui neljä. Yleisöluentoja toteutui 22, joilla oli yhteensä 567 osallistujaa. Taidekoulun ja sen esiintyvien ryhmien rooli tapahtumajärjestämisessä oli merkittävä, esim. baletinäytöksiin osallistui yli 1000 katsojaa. Opiston kokonaisopetuksen tuntimäärä oli 9147 tuntia, josta taiteen perusopetuksen osuus 1735 tuntia. Kerhotoiminnan tuntien osuus oli 63 tuntia. Kerhotuntien rahoitus tulee Suomen malli -hankkeesta. Opintoseteleillä alennettiin työttömien, alhaisen koulutusperustan, maahanmuuttajien, senioreiden ja erityisryhmien kurssimaksuja eri kursseilla. Opintoseteliä hyödynsi 160 henkilöä, Kaiku-kortilla osallistui kursseille 19 henkilöä.

Hyvä opisto -hankkeen myötä valmistui tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka yhteydessä toteutettiin opiskelija- ja henkilöstökysely. Suunnitelmassa mainittuja toimenpiteitä tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden kehittämiseksi on toteutettu vuoden 2024 aikana (kotisivujen, oppaan ja ilmoittautumisjärjestelmän saavutettavuusinfon parantaminen, kurssikuvausten täsmentäminen, matalan kynnyksen kurssit).

Opiskelijakysely toteutettiin kevätkaudella 2024. Vastausten perusteella opiskelijat kokevat huomattavia hyvinvointivaikutuksia yleisen hyvinvoinnin, mielen hyvinvoinnin, uusista asioista innostumisen ja sosiaalisten suhteiden näkökulmasta. Sekä kansalaisopisto että taidekoulu menestyivät erinomaisesti Kuntaliiton Kuntalaistutkimus 2024 kyselyssä. Kansalaisopisto sijoittui kolmanneksi mitattaessa kuntalaisten tyytyväisyyttä opiston toimintaan. Saavutettavuuden/saatavuuden näkökulmasta kansalaisopistomme oli ensimmäisellä sijalla. Mitattaessa tyytyväisyyttä ja saavutettavuutta/saatavuutta, taidekoulun järjestämä taiteen perusopetus sijoittui ensimmäiselle sijalle yhdessä musiikkiopiston kanssa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää tarjota opistotoimintaan osallistumisen mahdollisuus myös heille, jotka eivät pääse itse kurssipaikalle. Kuvataiteen, musiikin ja liikunnan kursseja toteutettiin myös palvelukodeissa ja

senioritaloissa. Kevätkaudella 2024 palvelukodeissa ja senioritaloissa oli käynnissä 18 kurssia ja syyskaudella 12 kurssia.

Opiston, taidekoulun ja Paukun eri yksiköiden yhteistyö oli monipuolista mm. yhteisten luentotilaisuuksien, konserttien ja näytösten järjestämisessä ja kulttuurikasvatussuunnitelmatyöskentelyssä, esimerkkinä Virtaa! runotapahtuma, baletti-iltamusiikit sekä kirjailijavierailut. Lukuvuoden 2024-2025 Paukun toimijoiden yhteinen teema on metsä ja luonto.

Taidekoulun opetussuunnitelman uudistustyö saatettiin loppuun syksyn 2024 kuluessa. Opetussuunnitelmauudistuksessa muutettiin opetustunnit opintopisteiksi ja lisättiin arviointikriteerit. Syyskauden 2024 alusta uudet taidekoulussa aloittavat opiskelijat voivat saada opintonsa Omaan opintopolkuun (Koski-järjestelmä).

Kansainvälinen toiminta taidekoulussa oli aktiivista. Vuoden aikana toteutui tanssioppilaiden vierailu Tallinnassa Eesti Tantsukoolissa ja kuvataideoppilaiden opintomatka Rakvereen Athena taidekouluun. Joulukuussa 2024 taidekoulussa vieraili nykytanssin opettaja Eesti Tantsukoolista opettaen liki kaikkia balettiryhmiä. Kulttuuriopetussuunnitelman puitteissa toteutettiin yhdessä musiikkiopiston kanssa musiikkia ja kuvataiteita yhdistäviä työpajoja neljässä varhaiskasvatyüksikössä. Visuaalisten taiteiden TPO -näyttelyssä vieraili useita varhaiskasvatuksen ja peruskoulun ryhmiä.

Keväällä 2025 päättötodistuksen sai taidekoulusta kahdeksan oppilasta: neljä kuvataiteissa ja neljä tanssitaiteessa.

Hanketoiminta jatkui aktiivisena viiden hankkeen myötä: (TEPKO- Taiteen perusopetuksen henkilöstökoulutusta Etelä-Pohjanmaalla ja Kokkolan seudulla, HYVÄ opisto - Hyviä väestösuhteita, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, Me osatahan! E-P:n osaavat vapaan sivistystyön oppilaitokset ja tuntiopettajat, Osajien opisto - osaamisperusteisuus Lapuan kansalaisopistossa sekä Taidetta, taitoja ja verkostoja -Erasmus+ hanke).

Valtionosuuden laskua kompensoitiin kurssimaksujen korotuksella, opetustuntimäärän vähentämisellä ja myyntipalvelutoiminnan lisäämisellä. Myyntipalvelukursseja toteutui vuoden 2024 aikana 10, esim. kaupungin henkilöstön ensiapukoulutuksia ja suomen kielen kursseja.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin lisääminen osallisuus	Vahvuutena välittäminen Yksinäisyyden vähentäminen	Opisto tukee paikkakunnan yhteisöllisyyttä ja sosiaalisen pääoman kasvua kaikille kuntalaisille avoimilla yleisötilaisuuksilla. Yleisöluennoille, näyttelyihin, konsertteihin,	Toteutunut, tilaisuuksia 34 kalenterivuoden aikana. Yleisöluennot ja suurin osa tapahtumia

		teatteriesityksiin, näytöksiin on jokainen kuntalainen tervetullut. Tutkitusti kulttuuritapahtumiin osallistuminen ja taide-elämykset vähentävät yksinäisyyden kokemusta. Tilaisuuksia vähintään 10 /lukuvuosi.	maksuttomia tilaisuuksia.
Hyvinvoinnin lisääminen osallisuus kannustava ja innostava ilmapiiri	Työ- ja toimintakyky paranee Työn kuormittavuus tasapainottuu	Fyysistä hyvinvointia ja terveyttä edistävää liikunta- ja tanssikursseja suunnitellaan ja toteutetaan siten, että eri-ikäisille harrastajille löytyy tarjontaa. Liikunta- ja tanssikurssien tuntimäärä on vähintään 16 % prosenttia opetuksen kokonaismäärästä.	Toteutunut, kalenterivuoden liikunta- ja tanssikurssien osuus 22% opetuksen kokonaismäärästä
Hyvinvoinnin lisääminen	Toiminnan saavutettavuuden parantaminen	Kaikukorttien käyttökerrat opistossa Opiston toiminnan saavutettavuuden parantaminen, mm. kotisivujen kehittäminen, matalan kynnyksen kurssitoiminnan kehittäminen - opiskelijapalautekyselyn yhteydessä kysely saavutettavuudesta.	Toteutunut.
Hyvinvoinnin lisääminen	SISOTE	Kursseja toteutetaan toimintakeskuksessa sekä toiminta-alueen palvelukodeissa, tavoitteena palveluiden saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus.	Toteutunut
Hyvinvoinnin lisääminen mielen hyvinvointi osallisuus Kokeileva innovointi Verkostoituminen	Voimaa kulttuurista ja liikunnasta Vahva ja laadukas perustoiminta	Kansalaisopistotoiminta tuottaa tutkitusti hyvinvointivaikutuksia, vahvistaa verkostoja, kannustaa elinikäisen ja jatkuvan oppimisen hengessä itsensä kehittämiseen. Hyvinvoinnin tuottamisessa tärkeää on huomioida myös taiteiden ja kulttuurin harrastamisen tuottamat	Toteutunut. Opiskelijakysely toteutettu kevätkaudella 2024. 20% lapualaisista osallistuu toimintaan.

Yksilöllinen kohtaaminen		hyvinvointivaikutukset. Koulutuksen ja harrastusten tarjonnan ja kysynnän kohdatessa opiskelijamäärät pysyvät hyvällä tasolla, n. 18% lapualaisista osallistuu kurssitoimintaan. Opetuksen laatua tarkastellaan lukuvuosittaisilla palautekyselyillä.	
Kannustava ja innostava ilmapiiri			

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Toimintatuotot	250.122	352.429	372.943	252.979	239.874
Toimintamenot	726.230*	1.150.444*	1.164.975*	1.065.032	1.035.318
Toimintakate	476.108*	798.015*	792.031	812.052	795.444
Valtionosuus (netto)	356.255	375.335	375.335	386.662	341.574
Kurssimaksut	123.386	125.243	140.624	155.332	172416
Opetustuntimäärä	8547	10484**	9 662 +kerhotunnit 584	9093 +kerhotunnit 262	8819 +kerhotunnit 62 ja myyntipalvelukurssit 135
Opiskelijamäärä	2312	2870**	2652 +kerhojen opiskelijat 520	2684 +kerhojen opiskelijat 202	2640 + kerhojen osallistujat 49, myyntipalvelukurssit 120
Osallistujamäärä	5445	6086***	5688 +suomen malli 574	5997 +kerhojen opiskelijat 215	5889 + kerhojen opiskelijat 62, myyntipalvelukurssit 120

Valtionosuus tunnit	7373	7359	7359	7291	6296
Kurssimäärä / lukuvuosi	215	367****	326 +suomen malli kurssit 25	336 +suomen malli kurssi 14	298 + suomen malli kurssi 4+ myynti- palvelu- kurssit 10

Liikuntapalvelut

Palvelukuvaus

Liikuntatoimi järjestää kunnallisen liikuntapaikkaverkoston ylläpidon sekä tuottaa ja hallinnoi ko. tiloissa ja alueilla monipuolisesti erilaisia liikunta- ja harrastuspalveluita. Ohjaustoiminnan osalta liikuntatoimi tuottaa ensisijaisesti liikuntapalvelua yksityissektorin ja seuratoiminnan ulkopuolelle jääville kuntalaisille myös erityisryhmät huomioiden.

Lapuan kaupungin hallintokuntien, kolmannen sektorin ja liikunta-alan yritysten kanssa tehdään yhteistyötä kattavan liikuntapalveluverkoston ylläpitämiseksi ja vähän liikkuvien kuntalaisten tavoittamiseksi. Yhteistyön erityisenä painopisteenä on lasten ja lapsiperheiden liikuttaminen sekä ikääntyneiden kunto- ja terveysliikunta. Liikuntapaikkaverkoston ylläpitoa järjestetään yhteistyössä teknisen laitoksen kanssa. Liikuntapaikkaverkoston kehittämisessä tärkeässä osassa on kuntalain mukainen kuntalaisten kuuleminen.

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Tavoitteet toteutuivat kattavasti. Isoina teemoina olivat henkilöstö- ja asiakaskokemusten parantaminen. Harrastamisen Suomen mallin säännöllisen arvioinnin perusteella oppilaiden sitoutumisessa toimintaan ja etsivässä harrastustoiminnassa koettiin suhteessa eniten haasteita. Arviot tehty koulukohtaisesti henkilöstön toimesta. Tuloksissa koulukohtaista vaihtelua. Verrattuna moniin muihin kuntiin Lapuan harrastamisen Suomen mallin toiminta voidaan arvioida olleen hyvällä tasolla. Liikuntatoimi on tukenut Suomen mallin tavoitteita tarjoamalla maksuttomia uimakortteja perusopetuksen oppilaille, mikä on aktivoanut myös oppilaiden huoltajia liikkumaan.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Hyvinvoinnin lisääminen	Työ- ja toimintakyky paranee Työn kuormittavuus tasapainottuu	Säännöllinen tiedonhankinta henkilöstöltä ja asiakkailta kyselyin, ½ vuosittain.	Toteutunut*

	Sairauspoissaolot vähenevät Yhteisöllisyyden kasvattaminen	Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-5). Tavoitetaso hyvä. Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5). Tavoitetaso hyvä.	
	Työ- ja toimintakyky paranee Yhteisöllisyyden kasvattaminen	Kävelyn- ja pyöräilyn kehittämissohjelman toimenpiteet Onko toimenpiteet toteutettu? (K/E)	Toteutunut. Valokuvasuunnistus pyöräillen suunnitelmissa Avustuksissa yksittäinen toiminta huomioitu
Hyvinvoinnin lisääminen	HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	TeaViisari-prosessien käyttöönotto. Varautuminen mahdollisten HYTE-valtionavustuksien käyttöönottoon	Toteutunut
		Elintapaohjauksen prosesseista saadaan yksilötasolla tarkkaa terveystietoa, mutta eettisistä syistä niiden julkisuus on rajattua. Asiakastyytyväisyys. Tavoitetaso hyvä.	Toteutunut

*Toteutus asiakaskokemuksen osalta jatkuvana ja toimintakohtaisena palautteenkeruuna. Henkilöstökyselyitä toteutettiin eri teemoilla useampia.

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

ulkoiset	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Menot*	-860 540	-991 358	-974 384	-903.028	-751.027
Tulot**	272 904	453 893	584 071	492.090	466.444
Kate	-587 635	-537 465	-390 312	-410.938	-284.583
sis./ulk.					
Menot	-1 936 152	-1 973 243	-2 275 464	-2 153 174	-2 513 320
Tulot	345 513	501 321	584 071	494.458	466.444
Kate***	-1 590 639	-1 471 922	-1 691 393	-1 658.717	-2.046.877

*Menojen kehittymiseen vaikuttaneet mm. Harrastamisen Suomen mallin siirto koulutoimeen 2021-2023, Kiinteistöhuollon kustannusten merkittävä kasvu myös liikuntatoimen ulkoisten kustannusten osalta. Kesäaikana on järjestetty myös mm. uimakoulukuljetuksia, jotka eivät olleet kirjattu vuoden 2024 talousarvioon liikuntatoimen valmisteluvaiheessa. Sisäisten vuokrien

kasvu on ollut merkittävää vuosien 2020 ja 2024 välillä. Sisäisillä vuokrilla on merkittävä vaikutus kokonaistalouteen.

**Tulojen kehittymiseen vaikuttaneet mm. Uimahallin kävijämäärien muutokset, maksujen tarkitukset sekä hanketoiminta

***Liikuntatoimen ulkoisen kirjanpidon mukaisesti kuntarahoitusosuus on kehittynyt myönteisesti vuosina 2020-2024. Toiminnan vaatima nettotuki on laskenut 587 635 eurosta 284 583 euroon. Samalla kuntarahoituksen osuus kokonaismenoista on laskenut merkittävästi 68,3 prosentista 37,9 prosenttiin. Kehityksen taustalla vaikuttaa erityisesti maksutuottojen vakaa kasvu uimahallin osalta sekä vuokratuottojen myönteinen kehitys. Samaan aikaan toimintakulujen kehitys on pysynyt hallittuna etenkin henkilöstökulujen osalta.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Uimahallin kävijät / kpl	36.834	54.896	58.539	69.85 5	66.200
Vesivoimistelut kävijät / kpl	3.703	4.569	3.950	5.240	5.080
Erytisliikunnan kävijät / kpl	738	995	722	977	1.109
Ikääntyvien liikuntakävijät / kpl	3.360	4.628	4.329	6.652	6.356
Muut ohjatut ryhmät kävijät / kpl	4.010	4.004	2.799	1.916	1.495
Vauvauinti kävijät / kpl, kokoontumiskerrat	- 60	- 27	67		396 50
Kesäuimakouluihin osallistujat / kpl	- -	531	520	519	441

Nuorisopalvelut

Palvelukuvaus

Nuorisopalveluiden tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Lähtökohtana on yhteisvastuu, kulttuurinen moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämän hallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön nuorten kanssa työtä tekevien tahojen kanssa.

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Tavoitteet toteutuivat kattavasti. Isoina teemoina olivat henkilöstö- ja asiakaskokemusten parantaminen. Kulttuurinuorisotyötä käynnistettiin ja jatkokehitettiin AVI:n osittaisella rahoituksella. Osallistavan budjetoinnin toimenpiteet toteutettiin vuoden 2024 lopussa teemalla yläkoulun oppilaiden viihtyvyyss.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
---------------------	--------------------	------------	---------

Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi	Työ- ja toimintakyky paranee	Säännöllinen tiedonhankinta henkilöstöltä ja asiakkailta kyselyin, ½ vuosittain.	Toteutunut *
	Työn kuormittavuus tasapainottuu	Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-5). Tavoitetaso hyvä.	
	Sairauspoissaolot vähenevät	Henkilöstötyytyväisyys (asteikko 1-5). Tavoitetaso hyvä.	
	Yhteisöllisyyden kasvattaminen		
	Koulunuorisotyön kehittäminen	Koulunuorisotyöhankkeen mittarit	Toteutunut
	Etsivän nuorisotyön kehittäminen	Etsivä nuorisotyö. Sovari-tulokset. Tavoitetaso hyvä.	Toteutunut mm. Sovaritulokset
	Ohjaamo-toiminnan kehittäminen. Edellyttää myönteistä rahoituspäätöstä.	Ohjaamon Kannustinmalli hankkeen mittaristo	Toteutunut
HyTe	HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Nuorisolain mukainen monialaisen yhteistyön toteutuminen. Asteikko 1-5.	Toteutunut 3,28 /5,00

*Toteutunut kyselynä, kehityskeskusteluna ja pelisääntöjen laadintana

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

ulkoiset	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Menot*	-260 501	-291 568	-302 313	-439.158	-487.676
Tulot**	90 228	55 808	76 446	138.301	156.088
Kate	-170 274	-235 761	-225 868	-300.856	-331.588
sis./ulk.					
Menot	-407 325	-441 074	-462 842	-598.564	-648.450
Tulot	90 625	55 808	76 446	138.301	156.088
Kate	-316 700	-385 266	-386 397	-460.263	-492.362

*Menojen kehittämiseen vaikuttaneet henkilöstökulujen kasvun myötä mm. Ohjaamo-toiminnan kehittäminen (2 htv) Koulunuorisotyön kehittäminen ja Kulttuurisen nuorisotyön hanke.

**Tulojen kehittämiseen vaikuttaneet mm. merkittävästi erilaiset valtionavustukset: TEM:n valtionavustus Ohjaamo-toimintaan ja AVI:n hankerahoitukset (Etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö ja kulttuurinen nuorisotyö. Muita vaikutuksia tuloihin syntynyt maksujen tarkistuksen, muutokset maksullisen toiminnan osallistujamäärien muutoksena

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Liikennepuiston kävijät/pv, yhteensä	50,2 1756	45,5 2184	35,5 1562	30,3 1634	28,8 1611
Lastenleirit leiriläiset	65	144	152	177	131
Hirvijärven leiritalon käyttöpäivät	26	71	68	50	51

Nuorisotalon käyttäjät muu kuin oma toiminta	291	385	521	513	485
Avoim nuorisotoiminta kävijämäärä/ aukiolopäivä	15,1	22,8	25,7	22,35	21,59
Etsivän nuorisotyön asiakkaiden osuus alle 29-vuotiaista asukkaista (%)	1,76	2,43	2,23	2,17	2,11

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

Palvelukuvaus

Hyvinvoinnin edistämisen tehtävä on laaja ja edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Kuntalaisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Hyvinvoiva lapualainen on koko kaupungin toiminnan tärkeä tavoite. Väestön hyvinvoinnin edistäminen perustuu lainsäädäntöön sekä Lapuan kaupunkistrategiaan, ja sen eteen tehdään työtä kaupungin kaikilla toimialoilla. Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämässä ovat vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluilla on vastuu hyvinvointityön kokonaisuuden organisoinnista ja kehittämisestä lainsäädännön edellyttäminä rakenteina. Käytännössä palvelussa vastaanotetaan, arvioidaan ja jaetaan tietoa muille toimintayksiköille sekä huolehditaan poikkihallinnollisten työryhmien yhteistyön ja keskustelun sujuvuudesta. Keskeistä on myös vastata yhteisen suunnittelun etenemisestä, valmistella suunnitelmat osaksi päätöksentekoa sekä vastata suunnitelman seurannasta ja raportoinnista

Tavoitteet vuonna 2024 ja niiden toteutuminen

Vuosi 2024 oli Lapualla hyvinvointityön onnistunut vuosi. Asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin ja kaupungin hyvinvointityötä kehitettiin. Hyvinvointityön rakenteet vakiintuivat, poikkisektorista yhteistyötä syvennettiin ja uusia yhteistyömuotoja kehitettiin.

Hyvinvointiraportti 2023 valmistui tavoitteiden mukaisesti ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024. Raportti tarjosi kattavan kuvan kaupungin hyvinvointityön tilasta ja hyödynsi monipuolisesti paikallista ja kansallista tilastodataa, TEAviisari-tuloksia sekä toimialojen arviointeja.

HYTE-tiimi kokoontui vuoden aikana viisi kertaa, keskittyen erityisesti "Vahvuutena välittäminen"-kampanjan toteutukseen. Kampanja sisälsi esimerkiksi erilaisia tapahtumia ja pilottikokeiluja, joista merkittävimmät olivat HyväSauma-kohtaamispaikkatoiminnan edistäminen yhteistyössä Lapuan Sininauha ry:n kanssa, sekä viiden kunnan ja hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä toteutettu Teineuvola-pilotti. "Vahvuutena välittäminen" -ajatus ei ainoastaan näkynyt yksittäisissä tapahtumissa, vaan se myös ohjasi kaupungin yleistä ajattelutapaa ja toimintakulttuuria. Sen ydinajatus juurtuikin vuoden aikana osaksi kaupungin strategiaa, päätöksentekoa, viestintää ja palvelumuotoilua.

Lakisääteinen, monialainen yhteistyöryhmä lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä sekä työkäisten hyvinvointiryhmä perustettiin ja niiden toiminta käynnistyi menestyksekkäästi. Ryhmien toiminta noudattaa yhteistä vuosikelloa, mikä varmistaa tärkeiden teemojen monipuolisen käsittelyn eri ikäryhmien näkökulmasta. Esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän toiminta on ollut tiivistä ja tuloksellista, ja se on onnistunut luomaan hyvää yhteistyötä eri toimijoiden välille. Myös työkäisten hyvinvointiryhmä on saanut kiitosta osallistujiltaan ja sen on koettu vahvistavan paikallista yhteistyötä merkittävästi.

Vaikuttamistoimielinten toiminta jatkui aktiivisena ja tavoitteellisena. Hyvinvointikoordinaattori toimi vanhus- ja vammaisneuvoston sihteerinä ja tuki niiden toimintaa. Toukokuusta 2024 lähtien hyvinvointikoordinaattori on lisäksi toiminut nuorisovaltuuston ohjaavana aikuisena, mikä on mahdollistanut nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen kaupungin päätöksentekoon yhä saumattomammin.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa vahvistui entisestään teemakohtaisten yhteistyöverkostojen kautta. Yhteistyön tuloksena syntyi esimerkiksi "MIELI HYVIN - Lapset ja nuoret Lapualla" -sivusto, joka tarjoaa tukea ja tietoa lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämiseen. Sivusto on hyvä esimerkki siitä, miten yhteistyöllä voidaan luoda konkreettisia palveluita ja tukea kuntalaisille.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteuma
Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi	<p>Työ- ja toimintakyky paranee</p> <p>Työn kuormittavuus tasapainottuu</p> <p>Sairauspoissaolot vähenevät</p> <p>Yhteisöllisyyden kasvattaminen</p>	<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluiden organisointi. Tehtäväkuvat päätetty (Kyllä / Ei)</p> <p>Eri organisaatioiden kiinnostus osallistua poikkisektoriseen yhteistyöhön kartoitettu (Kyllä / Ei)</p>	<p>Tehtäväkuvat päätetty: kyllä</p> <p>Poikkisektorinen yhteistyö: lakisääteinen yhteistyöryhmä (lapset ja nuoret) nimetty, toiminta vakiintumassa. Muiden ikäryhmien osalta työkäisten ryhmä muodostettu, toiminta vakiintumassa. Ikääntyneiden hyvinvointiryhmän tarve ja osallistujat kartoitetaan kevään 2025 aikana.</p>

HyTe	HyTe -yhteistyö kehittäminen ja sujuvoittaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Hyte-kuntaosuuden mittarit (€/as) Vuosittainen hyvinvointikertomus laadittu (Kyllä / Ei)	2024: 19,3€ (2023: 19,6 €) (2022: 19,3 €) Laaditaan maaliskuussa 2025.
------	--	---	---

Keskeisimmät tunnusluvut vuosilta 2020-2024

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
Menot	-	-	-	- 46.194	-65.482
Tulot	-	-	-	0	0
Kate	-	-	-	- 46.194	-65.482